

Galen (właściwie Claudius Galenus, Aelius Galenus) żył w latach 130-200 n.e. Był lekarzem rzymskim greckiego pochodzenia. Urodził się w Pergamonie, gdzie studiował medycynę oraz opatrywał rany gladiatorom. W antycznym świecie cieszył się dużą sławą, ale jego osiągnięcia miały też ogromny wpływ na rozwój nauk medycznych w średniowieczu i w renesansie. Wśród jego teorii, prócz bardzo ważnych, a przede wszystkim zgodnych z prawdą pojawiły się błędy, jednak Galen mimo to należy do najznakomitszych lekarzy starożytności. Był przy tym również badaczem i pisarzem, zajmował się gramatyką, filozofią i matematyką. Jako człowiek był znany jako tytan pracy, choleryczny i kłótniwy.

Edukacja Galena rozpoczęła się w Pergamonie - wówczas rozwijał się głównie w dziedzinie chirurgii i anatomii - było to w szkole medycznej, która zajmowała się uczestnikami walk gladiatorских. Następnie w tym samym mieście podjął studia filozoficzne i medyczne. Potem kontynuował naukę w Smyrnie, Koryncie, Palestynie oraz Aleksandrii. W 158 roku wrócił do Pergamonu i pracował nadal jako lekarz gladiatorów. W roku 161 zamieszkał w Rzymie. Początkowo leczył filozofa Eudemusa - swojego byłego nauczyciela, ale dzięki swojej sławie i powszechnemu uznaniu został wezwany na dwór cesarski przez Marka Aureliusza i odtąd był lekarzem przybocznym cesarza - także Lucjusza Werusa i Kommodusa.

W swoich poglądach medycznych kontynuował dzieło Hipokratesa. Udało mu się sprostować wiele błędów w dziedzinie anatomii i fizjologii (gł. neurologii), wprowadził dużą ilość nowych leków, w tym tzw. galenowe preparaty, czyli leki otrzymywane na drodze ekstrakcji z surowców pochodzenia mineralnego, roślinnego i zwierzęcego. Jego koronnym odkryciem jest fakt płynięcia tętnicami krwi, a nie powietrza, jak sadzono wcześniej. Opisał różnice między żyłami i tętnicami, a także cechy zastawki serca i nerwów czaszkowych. Zawdzięczamy mu wprowadzenie do terminologii medycznej słów: scoliosis, kyphosis, lordosis. Uczony opisał także dodatni wpływ ćwiczeń fizycznych na rozwój ciała.

Galen chciał, by medycyna została uznana nauką ścisłą. Uważał przy tym, że elementy ludzkiego ciała i sposób funkcjonowania nie jest w najmniejszym stopniu przypadkowy, lecz służy konkretnym celom. Jego prace były podsumowaniem dokonań poprzedników oraz jego własnych. w celach badawczych przeprowadzał sekcje zwłok zwierząt, np. makaków i prawdopodobnie ludzi, choć Andreas Vesalius w swoim dziele "De humani corporis fabrica" ("Budowa ludzkiego ciała") napisanym 1500 lat później udowadnia, że antyczny lekarz w ogóle nie wykonywał sekcji zwłok. Galen twierdził też, że zdrowie wymaga równowagi pomiędzy czterema składnikami organizmu: żółtą żółcią, czarną żółcią, krwią i flegmą (śluzem). W powiązaniu z tym wprowadził rodzaje temperamentów, jakie może mieć człowiek:

- choleryczny (chole - żółć)
- sangwiniczny (sanguis - krew)
- flegmatyczny (phlegma - śluz)
- melancholiczny (melas chole - czarna żółć)

Dokonał podziału substancji na maści, kremy, papki i płyny; wprowadził do świata medycyny kosmetykę.

Mimo to, że wiele z dokonań Galena miało wielkie znaczenie jeszcze przez długi czas, można znaleźć pomiędzy nimi błędy. Były tam nawet takie, które dotyczyły spraw wcześniej znanych, jednak autorytet Galena powodował, że najczęściej błędy uznawano za poprawki poprzednich niedociągnięć. Do niezgodnych z rzeczywistością stwierdzeń należy np. takie, że krew powstaje z pokarmów w wątrobie, żółć powstaje w śledzionie, a powietrze przechodzi bezpośrednio z serca do płuc.

Wśród prac Galena zachowało się około 150 dzieł oraz wiele fragmentów. Jego pisma można podzielić na trzy grupy: pisma medyczne, pisma filozoficzne oraz inne, gł. filologiczne, w których zajmował się badaniami nad językiem dawnych pisarzy attyckich. W pracach na temat filozofii umieszczał swoje komentarze do m. in. Platona, Chryzypa i Arystotelesa. W poglądach Galena na temat etyki i teologii dominował stoicyzm, zaś w jego filozofii przyrody myśl arystotelesowska. Kontynuując prace Arystotelesa rozwinął dziedzinę logiki.

Ca. p. phisale iquo. 6. d. q. sit iteno
sua in h. capitulo.

Go no upredo ih meo
libro de rane. p. q. iten
toez cadit h. nom. ai
sis. s. in f. alitio; que
fit seque sbito. an s.
declitio; eguis tui ad
dispo; q. e. melior. an f.
omotoez q. an cecidit ei.
an f. osuptoez; integri

eguis. an f. osuptoez; q. fit ei f. seita melio
ratis tui ut curat in curtu smomf.
Vm siliu meū ē ut cūte qit sciatu d
ita an qui sūt f. meliore q. p. e. cogōez.
Et melior ma cogōis au n. ē p. m. t. r. e. n. d. a
ē cogō stat' eguis qm cū. Et ego q. icelli
go p. statū eguis fortūe h. m. a. z. eguis.
om. r. u. e. h. e. m. t. e. **Ca. 2. i. q. p. m. u. r. t. e.**
adnes a hore eguis qm ancedētia co
s. q. p. u. a. q. augmēti qm e. p. m. o. r. b. i.
ip. a. l. t. a. t. e. q. d. e. c. l. i. t. o. At m. d. eguis q. q.
p. e. c. c. i. t. u. s. e. g. r. u. i. h. a. i. a. u. g. m. e. n. t. i. e. g. u. i.
p. m. a. l. i. t. a. i. i. s. e. i. p. s. e. a. n. i. p. p. e. c. c. i. t. a. t. e. u. t. u.
t. i. e. e. g. Et de eis q. i. c. e. s. s. i. t. u. s. i. s. t. a. t. u. Et
n. e. t. i. s. i. n. c. a. u. e. r. i. t. i. q. u. e. d. d. h. a. i. e. g. u. i. s. c. e.
d. i. a. t. o. i. s. a. n. s. i. t. p. o. s. t. e. g. n. e. e. e. i. q. e. g. m. o. u.
a. t. i. n. d. e. c. l. i. t. o. e. a. n. n. o. Et m. a. i. f. e. s. t. a. t. o. d. q.
i. g. l. i. t. o. d. h. ē. n. e. c. e. s. s. a. q. d. e. c. l. i. b. o. u. t. u. d. m. e. i. s.
q. u. a. n. t. p. o. s. t. **H. u. s. a. e. g. u. i. s. u. t. r. e. o. d. u.**

